

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

do rukou se vám dostává druhé letošní číslo Zpráv památkové péče. Po tom předchozím, které jsme připravili při příležitosti zápisu krajiny žateckého chmele na Seznam světového dědictví, se tentokrát opět vracíme k tradičnímu formátu. Je jím svazek bez tematického vymezení, prezentující pestrý výběr článků z oblasti památkové péče k různorodým tématům, a to i takovým, která tuto oblast přesahují nebo s ní mají společné některé dílčí problémy. Domnívám se, že by mělo být ve vlastním zájmu památkové péče, aby si všímala mechanismů a dobré praxe fungujících v péči o jiné druhy kulturního dědictví než jen ty, které jsou vymezeny zákonem o státní památkové péči. Vedle širokého celku nehmotného dědictví se tak například jedná o mimořádně cenné památky archivní povahy, jejichž prohlašování a ochrana probíhá na bázi nikoliv vzdálené památkářské reality. Také z tohoto důvodu si zaslouží pozornost institut Archivních kulturních památek, jehož bližší charakteristiku a další otázky spojené s jeho fungováním přibližuje ve svém textu Michal Wanner. O tom, že archivní, nejčastěji listinné památky, mezi něž patří i grafické listy, představují cenný pramen, bez něhož se ani památková péče ve své odborné části neobejde, není pochyb. Následující článek Lenky Křesadlové je toho důkazem. Ukazuje, jak právě grafická díla, často zapadlá mezi ostatními předměty z bohatých zámeckých mobiliářů, se stávají cenným zdrojem pro poznání památek zahradního umění.

Studie Marka Pešky prezentuje výsledky aktuálně ukončeného projektu, který by měl památkovou péči eminentně zajímat. Zdálo by se, že jihlavské měšťanské domy představují téma již veskrze probádané, k němuž recentní výzkum stěží bude moci říct cokoliv nového. Předkládaný text ale dokazuje, že se jedná o mylnou představu, a právě výsledky hromadného průzkumu těchto domů poslouží jako významný podklad pro systematické stanovení další péče o ně. Stejnou pozornost a důsledný výzkum by si zasloužilo i balneotechnické vybavení historických lázeňských komplexů nejen v České republice, ale de facto všude v Evropě. Na jeho postupné mizení z důvodu nahrazení modernějšími technologiemi upozorňuje ve svém článku Lubomír Zeman; přitom balneotechnická zařízení představují dodnes integrální součást českého lázeňského dědictví, jehož výjimečnost potvrzuje v případě západočeského lázeňského trojúhelníku statut památky světového dědictví. Zbylé tři články v rubrice studií lze pokládat za zevrubné analýzy vždy jedné konkrétní stavby a doklad úsilí autorů zjistit o takové stavbě doslova maximum, ať už se jedná o památku svědčící o úrovni určitého řemesla, konkrétně hamernictví, jak popisuje článek Jana Pařeza, o moderní průmyslový areál na případu pražské Pragovky z pera Lukáše Berana či o přepychovou rezidenční architekturu, kterou zde zastupuje nedávno velkoryse a památkově citlivě obnovená Grossmannova vila v Moravské Ostravě.

Kromě zmíněných článků z recenzované rubriky vás bezpochyby zaujme i výročí nedožitých osmdesátin historičky umění a památkářky Daniely Vokolkové, které v čísle připomínáme. Tragický osud, podmíněný jejím urputným bojem za záchranu sakrálních památek, má prvky temného thrilleru, završeného smutným koncem. Ve vzpomínkách kolegyně a kolegů ožívá silný morální étos a touha po spravedlnosti, které motivovaly Danielu Vokolkovou a její „mordpartu“ k záchraně řady památek. Životní příběh Daniely Vokolkové zároveň ukazuje i odvrácenou stranu porevoluční transformace, která s sebou vedle demokratizace poměrů v zemi a rozvoje tržního hospodářství na jedné straně přinesla mnohdy i nekontrolovatelné rozkrádání hmotného kulturního dědictví na straně druhé.

Vážení čtenáři, pevně doufám, že si v tomto čísle z bohaté škály článků vyberete a snad se i dovíte něco nového, co obohatí vaše znalosti.

Inspirativní čtení přeje

Mgr. et Bc. Tereza Johanidesová, Ph.D.
šéfredaktorka Zpráv památkové péče

